

VIETNAM ČINA A DEGAULLE

Ferdinand Peroutka

Dvacet let, která zatím uplynula od konce druhé světové války, bude jednou citována jako důkaz o možnosti a výtečnosti klidného vývoje. Zároveň však snad bude řečeno, že to nebylo uznáno. Za těchto dvacet let mapa světa se změnila důkladněji, než jindy za jedno, nebo dvě století. Právo sebeurčení bylo jakoby přes noc uznáno. Podléhající duchu času, koľoniální mocnosti dobrovolně rozpuštěly svá imperia. Vznikl takový počet nových, někdy zcela malých států, že je těžko si pamatovat jejich pouhá jména. Industrializace a sociální péče všude učinily ne krok, nýbrž skok kupředu. V zemích, kde pro to byly staré předpoklady, životní úroveň stoupla nad všechno očekávání. Tim sociální otázka je prakticky řešena. Během několika let Amerika nyní učinila, co se rozpakovala učinit za posledních sto let: položila všechny potřebné zákonné základy pro černošskou rovnoprávnost a vynucuje jeho plnění na těch, kdo se zdráhají. Pod vlivem tohoto mírného ovzduší i sovětský komunismus se zvolna vrací k normálnímu citům a snad i k některým normálním institucím.

Přes to občas prochází světem vlna úzkosti. Ačkoli normální potřeby jsou zvolna a postupně uspokojovány, potřeby vládyčtivosti nejsou. Jak zkušenost učí, vládyčtivost nemůže být uspokojena reformami. Hledá svou rozkoš v revoluci té nebo oné podoby. Idea revoluce je tu postavena proti ideji vývoje.

To je mnohostranné dilema. Mímo jiné je tu otázka utrpení. Vývoj je cesta kupředu bez zbytečného utrpení. Jako některé moderní léky, revoluce snad odstraňuje jedno zlo a vytváří četná jiná. Kdo žil pod revolucí, je vždy pln dychtivosti vypovědět, jak velké množství utrpení revoluce plodí, kolik morálních špin ve vítězích i v porážkách.

Napoleon mluvil o Číně jako o obru, který se jednou probudí a zatřese světem. Čína je dosti silná, aby zvrátila klidný směr, který se začal vytvářet. Čína stojí na straně revoluce, snad i války proti vývoji. Má v sobě všechnu zůřivost mladého komunismu, kterou sovětské komunisty začali ztrácet. A Čína zastupuje nejen komunismus, ale také Asii. Střídavě buď komunisti, nebo Asiat vystoupí na povrch. Po první světové válce nacionální bolševismus se vyskytoval v porážkách národů. Když se Čína dívá na svou moderní historii, má důvody, aby se pokládala za poražený národ. Dlouho byla bezmocná proti evropským a japonským vlivům a rozkázům a je v ní silný historický pocit ponižení. Nacionální bolševismus býval pomsta za národní porážku a snad zase bude. Nemusi to být nová porážka. Může to být porážka před padesáti nebo sto lety. Někdy vzpomínky formulují přítomnou historii. Hlavní zápas mezi demokracií a komunismem se přestěhoval do Asie a rozčlívuje přítomné téma mezi národní politiky ve Vietnamu, s tolika zlými a tragickými možnostmi, jako kdysi bylo v tematu berlinském a kubánském. Zase jednou lidstvo, které začínalo nesměle doufat, je stavěno na křižovatku, kde jedna cesta vede rovnou do války. Není to o nic lepší situace. Vietnam, ovšem, je jen detail mnohem většího děje. At jakékoli jsou detaily tohoto detailu, at jakákoli jména jsou zatím nejčastěji vyslovována, Čína zde zahajuje svůj pokus ovládnout Asii. Nevybrala si špatné místo prvního útoku, který zatím je veden severním Vietnamem v jejím zastoupení. Odborníci, kteří studují asijské poměry, dávno řekli, že jihovýchodní Asie je "měkké břicho

Asie", obývané neenergičtými, vrtkavými neprozíravými národy. Jižní Vietnam je úzký pruh na okraji obrovského asijského kontinentu, s hranicemi prostupnými na všech stranách. Zde guerrilla, podporovaná jiným státem, může trvat nekonečně, poněvadž přes hranice vždy se bez ustání hrne pomoc a poražení rebelové vždy mají kam na chvíli ustoupit. A vnitřní historie jižního Vietnamu po léta byla historií nepřijemného chaosu a často odpuzující lehkomyslnosti a neprozíravosti. Ovšem, lidé tu chtějí svobodu, ale nějak nedošlo do jejich myslí, že svoboda ukládá podmičky, tím, kdo ji chtějí. Oni ani nechťejí vládu, kterou by jim dal někdo jiný, ani si ji neumějí dát sami. Zatím je těžko vyzkoumat, co jako celek chtějí budhisté a katolíci, civilisté a vojáci, obyvatelé měst a vesnic dohromady. Bylo kdysi řečeno o Saigonu, hlavním městě jižního Vietnamu, že jsou to Athei Asie. To je jen poloviční chvála. Znamená to být střediskem vyvíjeného intelektu a zjemnělé kultury, zároveň to znamená politickou impotenci. Zjemnělá a mezi sebou ustavičně se sváříci Athei na konec byli ovládnuti primitivnějšími Římany. Bylo to neodvratné. Ještě se nenašel, kdo by dovedl navrhnout vládu, přijatelnou celku obyvatelstva jižního Vietnamu. Vlády zde vznikají rychleji, než se tam mění počasí. A sotva lze očekávat, že národ, který nedovede rozluštit otázky míru, dovedl by rozluštit otázky války, která pod různými jmény trvá v zemi již několik let. Zde útočník, i když zastupuje nejhorší věc, je ve výhodné pozici a obhájce v nevýhodné, i když zastupuje věc nejlepší. Zde přestýž boje o svobodu je uloženo do dřevěného košíku.

Čína ovšem cítí, že položila prst na slabé místo a stupňuje svou fraseologii. Čínský zahraniční ministr nyní praví, že koexistence "nepřichází v úvahu" a sovětské posluchači tomu mlčky naslouchali, ačkoli to bylo totéž jako říci, že sovětské Rusko po léta provádělo nejhorší politiku. Zároveň Čína si našla čas, aby pochválila francouzského presidenta de Gaulle, který učinil si zásadu odlišovat se od Ameriky, navrhuje novou konferenci o jihovýchodní Asii a přebudování Spojených národů. Pokud se týká přebudování Spojených národů zdá se že by to bylo takové přebudování, v němž základní smysl instituce Spojených národů by se ztratil nebo byl obětován.

Ačkoliv to slovo tenkrát ještě nebylo známo, Spojené národy před dvaceti lety byly založeny jako hlavní nástroj koexistence. Čína nyní praví, že koexistence nepřichází v úvahu. De Gaulle tedy chce přebudovat Spojené národy tím způsobem, že dá koexistenci a nekoexistenci dohromady, že tím, kdo navrhuje koexistenci a tím také smysl Spojených národů, opatří řečníště v tomto hlavním mezinárodním fóru a kulůrech, v nichž by pohodlněji i oficiálně mohli přemlouvat jiné, aby se přidali k stanovisku, že koexistence nepřichází v úvahu. Kdyby toho docílil, de Gaulle snad by se posadil a klidně by od toho očekával dobré výsledky.

Pokud pak nově konference se týká, již by se účastnila Čína lze říci: proč ne? Konference je vždy možná. Jiná otázka je, co od ní očekávat. Tu hlavní otázka je, jako již loni a předloni byla, málí de Gaulle pravdu ve svých buďto hlubokomyslných, nebo lehkomyslných úvahách o Číně. Nepochybne má pravdu, praví-li, že žádné trvalé uspořádání v jihovýchodní Asii není možné bez účasti Číny. A nepochybne mají pravdu jiní, Pokračování na straně 2.

MARXISMUS A NÁBOŽENSTVÍ

Jmenování arcibiskupa Dr. Berana kardinálem a jeho propuštění z internace a dokonce povolení k opuštění země vzbudilo zájem celého světa a stojí za pozornost, co o této události napsal významný mexický žurnalista C. Alvear Acevedo pod uvedeným titulem:

"Osvobození Mons. J. Berana, pražského arcibiskupa čsl. vládou je fakt hodný uvážení a plného osvětlení; znamená ovšem tečku za odyseou, kterou žil tento hodnostář při tak přísném osamocení, že se nevědělo včetně Vatikánu, zda zemřel, či je dosud živ. Jeho propuštění je tedy kapitolou radostného znovuvtělení do světa, který není podroben státnímu jhu, ačkoli má i zápornou stránku, zákaz návratu do vlasti, kde apoštolská správa se ujme jeho funkce a bude pokračovat v úloze, kterou kdysi měl sám. A padá to je to sympatickým zjevem toho, co se děje za železnou oponou. Neboť v Československu jako v ostatní rudé oblasti v Evropě a v Asii je v proudu velký spor, který se dramaticky odvíjí i ve svědomí, v němž zápasí marxistický příkaz s jedné a náboženské přesvědčení s druhé strany.

Radikální rozpor mezi marxismem a vírou je jasný a promítá se do různých ploch života obyčejného i veřejného. Oba vznikají z rozdílných pramenů a jejich názor na kosmos je protichůdný ve všech směrech. Vysvětlení života, určení člověka, svobody, lidských práv, oprávnění vrchnosti ukládati určité ideje, nemůže být stejné s hlediska marxismu a náboženství. A poněvadž byly zbořeny mosty vzájemného dorozumění, osobuje si marxistický stát titul jediného výchovatele, neomylného vůdce sociálního života

a nejvyššího činitele v hospodářství a kultuře, při čemž je pro něho náboženství jen mámení, které nutno zničit za každou cenu. Proto tedy ateistické vyučování pro masy, ustavičná dusící propaganda pro vyvrácení náboženství a učení "vědeckého ateismu" na univerzitách, jako poslední stupeň hledaného nevěrectví. Náboženství je pokládáno za opium lidu a nemá místa v socialistickém světě!

Kdo je nenapravitelný naivka, může věřit, že je možná "mírová koexistence" mezi dvěma pojetími, které se tak mezi sebou různí v názoru na jádro existence?

Marxismus v práci na ničení víry představuje další kapitolu dřívějšího laicismu, který chtěl zastřít náboženství do zakřistie a malého místa v domácnosti, aby nemohl mít vliv na sociální život. Jenže marxismus nechce respektovat náboženství vůbec a chce je neúprosně vyhladit, čímž vzniká v naší době jeden z politických fenoménů nejvíce charakteristických a v úvalu bráných.

A tak mezi úsilím Ligy ateistů v Sovětském Svazu a čínskou reformou "tří autonomií", utlačováním víry v Jugoslávii a internaci Mons. Berana v Československu vede jedno spojovací vlákno, jeden společný jmenovatel každému zřejmý, poněvadž z Prahy do Pekingu a z Moskvy do Bělehradu jde přes některé odstíny v praxi a vykladu stejný duch proti náboženské, který jednou vybuchne prude, podruhé ustupuje, aby čekal na pravou příležitost k novému nepřátelství...

Tolik mexický žurnalista o komunistické taktice vůči náboženství. A nedá se říci totéž o jeho taktice v mezinárodní politice?

Václav Láška.

Václav Majer:

K OSMDESÁTINÁM DR. JOSEFA ČERNÉHO

Velké, širé, rodné lány,
jak jste krásny na vše strany,
od souvrátě ku souvrátí,
jak vás dnes to slunce zlatí.

J. V. Sládek:
ze "Selských písní". -

Kde bych se byl nadál, když jsem v době před druhou světovou válkou sváděl na vesnicích politické boje s agrárníky a když jsem psal v "Právu Lidu" a v "Našem Venkově" články proti politice 'agrárních', chumelařských a fepařských magnátů, že jednou po mnoha letech a daleko od domova, budu psát zdravici k osmdesátinám významného politika agrární strany, přítele dr. Josefa Černého.

Nebyly to ovšem jenom polemické boje, ale spíše poutivá politická spolupráce, která v době svobodné republiky určovala vztah mezi agrárníky a sociálními demokraty. A byla to do značné míry právě tato demokratická spolupráce všech čs. státoprvních stran, která pod moudrým vedením T. G. Masaryka a dr. Beneše, zajistila republice politickou stabilitu, hospodářský rozkvět a sociální spravedlnost a která v době Mnichova a po něm vedla čs. lid k společnému boji proti nacistické okupaci a k boji za národní osvobození.

Uvedl jsem zdravici k osmdesátinám Dr. Josefa Černého veršem "Selských písní", nesmrtelného básníka J. V. Sládka. Myslim, že právem, neboť Josef Černý, syn českého sedláka z Nepolise zůstal po celý svůj život věrný kořenům svého rodu - zůstal sedlákem. Zůstal jim i jako student a právník i jako politik a poslanec Revolučního národního shromáždění a poslanec svobodného československého Parlamentu i poz-

ději jako člen vlády. Josef Černý zůstal tvrdým a pevným sedlákem i po Mnichově a v podzemním boji proti nacistické okupaci a zůstal jim nezlomený i v době, kdy pil z poháru hořkosti v žalární kobce pankrácké věznice, odkud byl propuštěn na základě soudního nálezu: "Tento vlastenec se zasloužil o republiku a stát". -

Svým celým myšlením, svou prací, svou rozřafností a láskou k vlasti i k rodné půdě zůstal Josef Černý sedlákem i v exilu, do něhož přišel a řekl: "Podejme si ruce, uznejme chyby minulosti a pracujme společně k osvobození národa". Slyšel jsem tato slova dr. Josefa Černého v exilu mnohokrát. Je to jeho krédo, Bohužel, nebyla ta selská pravice, podávající k poctivé spolupráci, přijímající vždy se stejnou upřímností s jakou byla podána.

To však je jiná kapitola, o níž snad něco napíši zase někdy jindy, až budeme skládat konečně účty z toho, co bylo v tomto exilu.

Dr. Josef Černý se dožívá osmdesát let svého početněného života, daleko od žirných lánů rodné vesnice a v době, kdy v naší zemi i nesmrtelná slova básníků mají hořkou chuť pelyňku. Žirné lány byly vyrvány z mozočných rukou sedláků a chalupníků, meze rozorány a pole zpustošena. Snad ani to slunce je již nezlatí tak jako dříve, neboť celá naše země je pokryta temnem těžké poroby. Zmizely meze vonící mateřidouskou, zmizela radostná píseň svobodné práce z našich polí a dílen. Život našeho lidu byl zamořen plevem komunistické zloby, nenávisti i neschopnosti; z kvetoucí země se stal politický i kulturní suchopár a hospodářský úhor. Život je však silnější, než komu

VÝROKY

Winston Churchill: "Never give in. Never, never, never, never."

Never yield to force and the apparently overwhelming might of the enemy. Never yield in any way, great or small large or petty, except to convictions of honor and good sense".

President Truman: "If we should commit the grave folly of abandoning the United Nations, or allow the defaulters to curb its effectiveness, we will be setting the stage for a third world war".

President J. F. Kennedy: "We are willing to negotiate freely, but never willing to negotiate freedom".

"SICUT DECET EPISCOPUM"

"Dnes odletěl do Říma dr. Josef Beran, jehož jmenování kardinálem obhájil papež Pavel VI. Zúčastní se slavnostního vyhlášení nových kardinálů, které bude zahájeno 22. února. Na přání Svaté stolice zůstane již trvale v Římě pro plnění funkcí vyplývajících z titulu jeho kardinálské hodnosti."

V souladu se zákony upravitelství vztah státu k církvi, složil včera biskup dr. František Tomášek, jehož papež Pavel VI. jmenoval apoštolským administrátorem v Praze, slib věrnosti ČSSR."

Pražský rozhlas "referoval" dne 19. února o jmenování arcibiskupa dr. Berana kardinálem, které před tím Lidová demokracie 27. ledna a Katolické noviny 7. února ve svých zprávách o jmenování 27 nových kardinálů jednoduše zamlčely.

Vatikánská tisková služba nepřímo opravila zprávu ČTK, která obsahovala některé "rozpory". Vatikán zdůraznil, že slib věrnosti, který složil nově jmenovaný apoštolský administrátor biskup Tomášek obsahoval výslovně formu li "sicut decet episcopum". Podle Vatikánu znamená tato věta "jak se sluší pro biskupa", to je, přísaha by neměla být chápána v žádném směru jako omezení biskupových práv a povinností. - FEC.

VZPOMÍNKA NA T. G. MASARYKA V TORONTĚ

Českoslovenští krajané z Toronta a okolí zaplnili velký sál Masarykovy haly v neděli dne 7. března, aby vzpomněli památky zakladatele Československé republiky T. G. Masaryka. Hlavním pořadem odpoledne byl slavnostní koncert, na němž pohostinsky vystupoval Eastern Ontario Orchestra pod řízením krajanského dirigenta Štefana Chomy. Kompetence tohoto hudebního tělesa přesahuje úzký krajový rámec. Dostalo se mu i tentokrát vřelého přijetí a ocenění ze strany našich krajanů veřejnosti. Je si jen přání, aby byly pro budoucnost od straněny potíže, které se snad naskytají s obstaráním not pro díla našich českých a slovenských hudebních skladatelů a abychom si tato vyleštili v podání tohoto hudebního tělesa.

Národní ráz této vzpomínkové slavnosti byl vyzdvížen tancem kroužku Moravských Slováků, kdy prostora mezi jevištěm a diváky zahorela pestrými kroji a podlaha duněla pod rytmem vzor ne nacvičených tanců. Ani školní mládež nezůstala pozadu se svými roztočilými tanečky. Na konec je třeba se zmínit, že celé odpoledne bylo velmi pěkně organizováno a potěšujícím byl značný počet návštěvníků, kteří odcházeli s dojmem důstojné oslavy TGM do svých domovů. J. Petříček.

nistická doktrína. Zprávy z domova to dokazují. Přejí dr. Josefu Černému i jeho ženě, dečí nezapomenutelného Antonína Švehly dobré zdraví a spolu s nimi věřím: Ze slunce svobody bude znovu, "od souvrátě ku souvrátí", zlatit širé, rodné lány naší země, že meze našich polí budou opět vonět mateřidouskou a celá naše žirná země znovu rozkvete svobodnou prací svobodného československého lidu. -

VIETNAM, ČINA A DEGAULLE

Dokončení se strany 1.
kteří tuší, že žádné uspořádání v tomto konci světa nebude trvalé, dokud Čína nedostane vše, načež si činí nárok. Je to tedy otázka, kdo správněji odhaduje psychologii a úmysly Číny. De Gaulle na sebe bere velkou odpovědnost, jestliže ignoruje i to, co Čína veřejně a slavnostně prohlašuje, že koexistence nepřichází v úvahu. Jak to vysvětluje de Gaulle? Nepochybně tak, jako před třiceti lety Hitlerův Mein Kampf byl vysvětlován: že jsou to projevy pro agitaci potřebné, které v praktické politice nebudou hrát žádnou roli. Tehdy to byl osudný omyl. Jak je tomu dnes?

Také generální sekretář Spojených národů Uthman vyzývá k vyjednávání a konferenci. To je jeho ušlechtilá povinnost. A prostá úzkost pudu i jiné, aby k tomu vyzývali. Odpověď na to může být jen složitá. Za prvé nikdo asi není tak zatvrzele neohrožený, aby ve výbušné situaci nukleárních zbraní zásadně odmítal vyjednávání. Jak věci ve Vietnamu se vyvíjejí a jak hrozí se vyvíjet dále, je nepochybně třeba vážně uvážit vše, i ideje de Gaullovy. Avšak za druhé, je nezbytné o tom uvažovat realisticky a nečinit z rad, které dává nervosa, nebo z pouhé neurčité naděje hlavní metodu myšlení. I když konference se sešla, i kdyby nějaká smlouva byla podepsána, diplomat musil být důkladně a střízlivě rozvážit, co si přináší domů.

I když někdy je nesnadno říci, co dělat, vždy je aspoň třeba si být jist o tom, co je skutečnost, v níž se pohybuje. Idea vyjednávání a konferovat s Čínou skrývá v sobě určitý protimluv. Na jedné straně stojí fakt, že Čína prohlašuje, že koexistence "nepřichází v úvahu". Na druhé straně stojí fakt, že nemůže být úspěšné konference, jestliže určitá míra

koexistence schází. Účelem konference je dohoda a sama podepsaná a zejména dodržovaná dohoda je již výrazem a plodem koexistence. Neboť tu jeden stát uznává, že jeho omezeného cíle bylo dosaženo a zavazuje se, že bude koexistovat s druhým státem na určité základě a podle nové smlouvených pravidel. Avšak, má Čína v jihovýchodní Asii omezený cíl? Vyznávající revoluci, neodmítá všechna pravidla? Je stav nekoexistence vůbec schopna dohody a smlouvy?

Konference je jedním z diplomatických výkonů, ale je otázkou, jak dalece ještě ve vztazích s Čínou normální diplomacie existuje. Nelze přehlížet, že násilí ve světě se pozoruhodně rozmnožilo od té doby, co Čína aktivně vstoupila na mezinárodní scénu. Jsou guerilly všude tam, kde mohou být rozdmýchány a zorganizovány, v různých částech světa jsou brána a zabijena rukojmí a bomby přišly k velké vážnosti jako politický prostředek. Mnoho mluví pro to, že Čína, spoléhající na svou rostoucí sílu, pokládá násilí za nejvýhodnější diplomacii a že nejvíce si slibuje od toho, bude-li rozkol ve světě prohlouben a všechna mezinárodní autorita zničena.

Politika je složité zaměstnání, různé motivy působí a politik může na chvíli z taktických důvodů přijmout i něco, o čem hluboce pochybuje. Konference za daných okolností by byla jen tím, čím může být, ne vyřešením, nýbrž odkladem. Vše, co je v situaci ne smířitelného, začne po krátké době působit znovu. Když diplomat by ukládal novou smlouvu o Vietnamu do zásuvky, sledal by, že tam již leží stará smlouva o Laosu. Patrně by raději ani nenahlédl do jejího textu, aby nebyl zbytečně upomínán, co vlastně to bylo tenkrát ujednáno.

KULTURNÍ NÁVŠTĚVY Z VÝCHODU A KANAĎANÉ

V minulých dnech vystupovala v Torontě polská divadelní skupina pod uměleckým vedením H. Tomaszewského. Kritika představení vesměs chválila. Kolumnista deníku Telegramu Mr. McKenzie Porter dokonce si s tímto fidelem vyjednal za kulisy divadla Royal Alexandra rozhovor. Hlavní, co měl onomu Polákovi říci - podle Telegramu ze čtvrtka 21. ledna - bylo to, jak se od srdce zasmál jejich satiru na křesťanskou církev v počáteční scéně pantominy Jaselky. Avšak Tomaszewski, jako by o takovou lichotku ani nestál. Je v určitém smyslu až překvapující, co odpověděl: "Ale

satira není krutá. Musíte si uvědomit, že v Polsku ještě dosud máme mnoho prostých a naivních lidí, kteří stále věří v ony pohádky ze Starého a Nového Zákona a že my uznáváme, že tyto mají v sobě cosi pěkného a utěšujícího". - Nevíme, jaký je důvod k této závěrečné nostalgické poznámce a do jaké míry chtěl být polský návštěvník korektní, ale zdá se nám, že korektní nebyl ve svém postupu pan McKenzie Porter, alespoň ne vůči umlčené a trpící církvi pod komunistickým panstvím. Toto je opět jen jeden z četných důkazů nesmírné naivnosti, s níž mnozí Kanaďané i na odpovědných místech přistupují k problémům národů ve Střední a Východní Evropě. J. P.

ÚSPĚCH VÝSTAVY AMERICKÉ GRAFIKY V PRAZE

"Pod záštitou americké vlády byla dne 19. ledna v Praze slavnostně otevřena výstava amerického grafického umění. Na výstavě, která bude později přenesena též do Bratislavy, promluvil americký velvyslanec O. Horsey. "Lidová demokracie přináší 23. ledna kritiku, která konstatuje, že "užitá grafika postupuje v Americe celý veřejný život... Je ovlivněna komerčními zřetely... Ty ovšem nutí její tvůrce podávat brilantní výkony a přicházet neustále s novými nápady. Předměty... po stránce technického provedení jsou vesměs naprosto dokonalé, úroveň reprodukce je výborná, práce s fotografií vyniká efektně. Projevuje se tu značné technické experimentátorství. Zajímavé je celé vystavené kolekce z hlediska národnostního. Skutečnost, že se tu setkáváme vedle Američanů s Japoncem, Maďarem, Ruskou, Italem... živě připomíná pařížskou školu", chválí výstavu Lidová demokracie.

Pražský rozhlas dne 24. ledna je snad ještě uznalejší: "Americká grafika má nečekaně velké možnosti uplatnění a i ve velmi okrajových oblastech života skutečně umělecky působí. Je to skutečně pozitek procházet se touto expozicí... Život, vtíp, inteligence, tvořivost a vkus vyznačují téměř z každého díla..." - FEC.

AMERIČANÉ A VIETNAM

Jeden z významných amerických ústavů pro výzkum veřejného mínění, který v loni někdy až na zlomky procenta předem propočítal řadu volebních porážek a vítězství, zjišťoval nyní názory americké veřejnosti na vietnamský vývoj. První část zprávy říká toto: Američané se skutečně sjednotili za rozhodnutí prezidenta Johnsona, aby byly bombardovány komunistické zásobovací základny v severním Vietnamu. Plných třistaosmdesát procent americké veřejnosti je přesvědčeno, že si prezident počínal správně, když nařídil odvlečné nálety po útocích komunistických záškodníků v Jižním Vietnamu.

Plných pětadesát procent Američanů by si přálo, aby celý vietnamský problém byl nakonec vyřešen diplomaty za zeleným stolem. Zpráva výzkumného ústavu výslovně dodává, že velká většina veřejnosti projevuje vážnou starost, aby se válka ve Vietnamu nerozšířila ve válku asijskou.

Sedmdesát procent Američanů by si sice přálo diplomatické řešení vietnamského problému, ale sedmdesátdevět procent si uvědomuje jedno: Že Amerika v tom to okamžiku nemůže žádat o jednání. Podle názoru těchto sedmdesátdevět procent ústup Spojených států z Vietnamu by skutečně odsoudil celou jihovýchodní Asii ke komunistické diktatuře.

Felix Frankfurter

V hlavním městě Spojených států zemřel syn židovských přistěhovalců z Vídně. Nejen ve Washingtonu, ale i v New Yorku byly americké státní vlajky spuštěny na půl žerdi.

Felix Frankfurter se narodil ve Vídni a do Ameriky přijel, když mu bylo dvanáct let a anglicky ne uměl ani slovo. Ale přece od devětletého do dvaadesátého roku byl jedním z nejvýznamnějších členů amerického Nejvyššího soudu - byl v nejvyšší funkci, jakou americký soudní systém zná. Byl jedním z devíti členů soudního dvora, který smí vážit i americkou ústavu a překládat ji do současných podmínek - často ji tak soudí a překládá. A právě tedy, ve funkci nejvyššího soudce, ve Vídni narozený Frankfurter za sebou zanechal hluboké stopy v celém systému amerického práva. Rozumnou interpretaci zákonů, řekl o něm nyní prezident Johnson, Frankfurter udělal velmi mnoho pro zachování svobody. Byl jednou z velkých postav právní historie.

STÁŘENKY ŘEŠÍ ÚZKÝ PROFIL

"Jdu Panskou ulicí v Praze" a tu nemohu dál. U mladé fronty mačkanice. Přemýšlím, zda jsem nezmeškal uveřejnění nových stanov ČSM, či postup zlikvidování posledního chuligána pražských pasáží. Nic takového. Fronta se táhla k jasnému cíli. K subtilní stařecké, která prodávala - křen. Kus bratru za 3 Kčs. A jak šel na dračku! Přiznám se, že jsem tam ztratil s jednokorunovým tužerem také desetikorunu.

Pokračujete dál směrem ke Staroměstské tržnici a objevíte další z kategorie stařenek. Polohlasem vybízejí: Pojďte, dámy, pojďte páni, zeleninka do polévky!, případně v jiné tónině pouze: tu kopr, tu pažitka, tu celer, tu, tu, tu... - Přiznám se ke ztrátě další deseti korun. - Učíte obrát čelem vzad a dojdete k Prašné bráně. Tady vám jiný podnikavec nabízí housenky pobíhající po kartonu. Hračka jako živá. - Přiznám se... to víte jsem otec malých barborky.

A na poříci, kde dítě nekřičí, můžete koupit kvalitní WC papír v průvodu. O vánocích vám nabídne Na můstku žena háčky na stromček, pozlacené jméni i prskavky.

A teď se vás milí konzumenti, zeptám: jdete do obchodu Zeleniny a ovoce a chťte čerstvý křen. Nezachechtá se prodávkačka pobaveně? Jak dlouho jste měli u papírnicka onen, ehm, papír? Kolik hodin jste ztrávili sháněním rekvizit ke Střednímu dni?

A ptám se dál: odkud se bere ten "úzký profil" v rukou tzv. sociálních případů a pod jakou firmou působí tito jedinci, kteří nám nabízejí v restauracích pohlednice Marie Fišerové - Kvěchové a hned k tomu Steinbecka či Remargua, na které marně čekáte ve frontě? Jsou restaurace, kde seženete dederonové, silonové i jiné košile, jejichž existenci my muži již skoro popíráme.

A tak se mi zdá, že zde někteří nedočkavci zkoušejí ve zcela osobitým pojetí svůj podnikatelský talent. Jenomže takhle se mezery v naší distribuci vyplňovat nedají. Shánět košili po restauracích?

Kulturní tvorba z 11. února.

Getruda Goepfertová:

M A C O C H A

Strom najít na hnízdo jak řeka oblázky bych je hla-dila jak hrnčíř džbánec kroužila Sedáme v palubních lanech toulavé nevlastní lodi proti větru dešť dťtky do křídla touhu rozdirá jak z roští drát den za dnem ji látá strup roste na krápníky, písně v nich (jen dotykem zvenčí se roze-zní). Spodní voda, nevyplakané slzy, vykotláváji v nás bloudění jeskyně.

Pavel Berka: ČERNOŠSKÁ OTÁZKA

Novoyorské noviny se již po několik dní zabývaly na prvních stranách podivuhodnou událostí. Vrehi inspektor novoyorského školství, Calvin Gross, byl veřejně požádán, aby se vzdal úřadu. Současně tato skutečnost umožňuje vidět rasovou otázku v Americe v širší perspektivě, než jak se obvykle jeví v kusých, nebo zkreslených referátech zahraničního tisku. Hlavní důvod, proč pan Gross upadl v nemilost je totiž v tom, že se mu nedařilo dosti rychle slučovat černošské a bílé školy. A tak, k vůli černochům je celkem bez ceremonií vyprovázen z úřadu, který po starostenství je nejvyšší placenou funkcí v New Yorku.

Posledních několik týdnů vůbec bylo naplněno událostmi, které se dotýkaly rasových problémů. Nejvýraznější z nich byla vražda černošského vůdce Malcolm Ex. Ta přiměla Indonésany k tomu, že pokřikovali Malcolm ano, Johnson ne - a jednoho pražského reportéra dokonce k tomu, že ho srovnával s Nikolou Suhajem loupežníkem.

Budíž znovu řečeno, že konec tohoto moslimského fanatika byl výsledkem vzájemného vyrovnávání účtů mezi černochoy. Byli to také černoši, kteří vypálili a zničili černošskou měšitu v novoyorském Harlemu. Minulou neděli černoši usilovali o život jiného černošského vůdce - Muhammada v Chicagu a hned poté další černošský vůdce Dr. King pravil na americké televizi, že se několikrát měl stát obětí atentátů. Současně byli obžalováni tři černoši, kteří chtěli vyhodit do povětří v New Yorku sochu svobody, Washingtonův pomník v hlavním městě a historický zvon svobody ve Filadelfii.

Tento chaotický vývoj věci je dobrou připomínkou, že rasové problémy v Americe nelze posuzovat pouze podle jedné izolované události. Je to mosaika, složená z mnoha barev. V Alabamě třeba nyní pohřbili mladého černocho, kterého kriticky postřelil

DANĚ PO INDIÁNSKU

Jeden z největších amerických indiánských národů, či kmenů jsou Navahové, žijící ve státě New Mexiko a Arizoně. Jsou to většinou zemědělci a příčinlivý pěstitelé ušlechtilého dobytka, myslíme na krávy a býky.

Navahové poslali poněkud kuriozní žádost americkému ministerstvu financí. Žádost, aby si mohli odpočítat od daní všechny výdaje při onemocnění - ovšem nikoli honoráře lékařů, plat za pokoj v nemocnici a tak dále. Ale aby si směli odpočítat od daní to, co zaplatí do roka svým domorodým lékařům, které považují za kouzelníky a kteří léčí většinou zaříkáváním, rituálními tanci a podobnými nesmysly.

Navahové hned v žádosti k ministerstvu financí naznačili, že bude-li jejich žádost zamítnuta, že se obrátí na Nejvyšší soud Spojených států.

ATOMOVÉ REAKTORY V ČSR.

U Bohunic na západním Slovensku se má v brzké době začít se stavbou atomového reaktoru, který má vyrábět elektrickou energii pro velkou část Slovenska. Do roku 1970 má se pak dokončit výstavba druhého atomového reaktoru, který má být umístěn kdesi na severní Moravě.

V Bohunicích budou pracovat sovětské technici a při provozu reaktoru se má užívat jak čs. uranu, tak těžké vody ze Sovětského svazu. Později má být zřízena výroba těžké vody přímo na místě. Zpráva o plánovaných atomových reaktorech v ČSSR přichází ze západu - německých pramenů a zdůrazňuje se, že oba mají vyrábět elektrickou energii, která se již dnes musí importovat.

Není ovšem pochyb o tom, že reaktory budou mít význam vojenský. Jedna okolnost svědčí o tom, že čs. komunisté pokládají projekt za mimořádně důležitý: již dnes je staveniště u Bohunic prohlášeno za zakázané pásmo.

bílý šerif při demonstraci za volební práva. Ale je nutné sledovat, co se děje také na jiných úsecích.

Washington v nejbližší době podá návrh zákona, který černošské mu obyvatelstvu zaručí hlasovací práva a to i proti vůli některých států unie.

Vládní komise doporučila prezidentu Johnsonovi, aby zabezpečil plné výhody zemědělského zákona pro černošské farmáře na jihu.

Národní rada církvi zahajuje program, tentokrát na americkém severu, jehož cílem je umožnit opustit - fyzicky i duševně - obytná a sociální gheta, v nichž dnes žijí.

Federální vláda zase dosáhla toho, že jižní státy podepisují úvazek přijmout černochoy na školy, jež byly dosud výhradně bílé. Stalo se tak pod nátlakem, protože Washington by jinak odmítl tam nějšímu školství jakoukoli finanční pomoc. A první univerzitní koleje v proslulém státě Mississippi z vlastního rozhodnutí otevřely brány černošským studentům.

Je možno pokračovat i v politice. Ve Virginii jak demokraté, tak republikáni jmenují do významných funkcí černochoy. V New Yorku, Manhattan dostal nedávno černošského starostu - ženu. Na americkém jihu se prolomují bariery a registrace černošských voličů zvolna pokračuje.

Nelze zastírat, že pro mnoho občanů je bigotnost a rasová diskriminace stále osou jejich politického přesvědčení. Nespravedlnost se mnohde jen těžce ostraňuje a rasové násilí dosud propukává.

Ale je také možno vidět, že v této sociálně politické revoluci černochoy to není jenom tlak černošských manifestací a demonstrací na bílé, ale také tlak Bílého domu a pokrokové veřejnosti na zaoštalce.

Ti jsou ovšem na obou stranách. Neboť i mezi černochoy jsou takoví, kteří z osobních důvodů jsou schopni podvést černou revoluci.

ZAJÍMAVOST

Některé noviny uveřejnily, že Otto Habsburg byl na přání před sedy a zakladatele "Pánevropy" zvolen místopředsedou této organizace. Víme, že tato "Pánevropa" je spis jen na papíře. Víme však též proč Rakušan Coudenhove-Kalergi neměl nikde úspěchu, když před několika dekadami předkládal tento návrh v evropských hlavních městech. Jisté sympatie nalezl jen v zemích německých. Plán odsunoval Rusko a vylučoval Anglii. Byl pokládán za jeden z plánů pangermánských, snad naivních, ale průhledných, pro dosažení německé hegemonie na zbývajícím Evrope. Za nynějšího velkého evropského sdružování, za jiných okolností a na jiném podkladě, je někdejší plán na "Pánevropu" již spíš jen přezíték.

NEUMĚL SE SPECIALISOVAT

"Dovedu pochopit ledacos, jen ne zloděje, který zanedbává svůj odborný růst. Josef Lovětinský z Pletářských závodů v Praze 4, který se neuměl specializovat, doplatil na to 10ti roky odnětí svobody nepodmíněně. Bral všechno halabala. Tužku, zapalovač, jablko ze zásuvky. A sem tam i nějaký dámský svetr, trochu prádla, kus úpletu, dohromady za 55.000 korun. To se vám zdá moc? Za osm let činnosti? Mně se to zdá málo. Já mít na sobě uniformu člena závodní stráže, který požívá kromě alkoholu i všeobecné důvěry, který je znám jako funkcionář, který má hájit zájmy lidí, já mít ve dne v noci přístup do celého závodu, ó já! To bych si vozil svetry domů nákladařem. Ani pak by mě nikdo nepodezíral protože bych každému řekl: Hele, já jsem taky soudcem z lidu. A byla by to pravda. Za těchto okolností se velitel závodní stráže neměl dívat, když jeho podřízený Josef Lovětinský strkal za sako služební uniformy čerstvé ukradený svetr..."

Práce z 10. února.

MISTR HOUSLÍ JOŽA KARAS SE POKOŠÍ O SESTAVENÍ SMYČCOVÉHO KVARTETA POCTA PROFESORU HLAVATÉMU ČESKOSLOVENSKÁ BIBLIOGRAFIE OD R. 1918

Chloubou českého exilu je nadáný a v západním světě dobře známý český houslista Joža Karas, člen předsednictva Československé společnosti pro vědy a umění.

Americká kritika se o něm vyslovila s pochvalou, když loni o vánocích uspořádal koncert v katedrále v Norwich, Conn., společně s jiným českým hudebníkem, B. Tománkem, varhaníkem v Norwich. Hlavní částí pořadu byla Miša Pastoralis od českého předklastického skladatele Františka X. Brixa a byly předneseny skladby Beethovenovy, Mozartovy a Haydnovy.

Mistr Karas je Čechem z Varšavy. Studoval na akademickém gymnasiu v Praze a v r. 1949 vyšel ze státní konservatoře v Praze, kde jeho hlavním oborem byly housle a houslová pedagogika. Jeho učiteli byli profesori: Zdeněk Kožárský a Vincent Zahradník, známí žáci Ševčíkovy školy. V r. 1955 mu bylo uděleno stipendium pro komorní hudbu na Berskioho Music Centres v Tanglewood a později získal akademickou hodnost Magistra Hudby na Music College v Hartfordu, Conn. Své vzdělání doplnil kursem Gregeriánského zpěvu na St. Joseph's College ve West Hartfordu.

Za své umělecké dráhy byl členem F. O. K. Symfonického orchestru v Praze, Mezinárodní symfonie v Mnichově, Orquestra Simfonica v Kolumbii v Jižní Americe; v r. 1951 se stal profesorem hudby na semináři v Three Rivers v Kanadě; řídil mnoho koncertů v různých částech Kanady a v r. 1959 založil Karasův Quartet - abychohm uvedli jen několik dat z jeho nadějných činností.

Loňského roku Mistr Karas přijal místo varhaníka a feditele kůru v chrámu sv. Brigity - St. Brigid's Church - ve West Hartford, Conn.

Vedle své vlastní hudební činnosti je Joža Karas dobrý organizátor. V současné době se pokouší o sestavení smyčcového kvarteta, nad nímž by záštitu převzala SVU, je si však dobře vědom toho, že organizaci hudby nelze opřít o obchodní inserci. Uvítá, když nadaní kandidáti smyčcové hudby s ním naváží spojení. Adresa je v redakci.

RISKANTNÍ NÁVŠTEVY

Mnoho vody uplynulo od doby, kdy pražský režim nazýval Tita agentem kapitalismu a kdy věšel lidi za titoismu. Poměry se mezi tím jaksi normalisovaly. Českoslovenští komunisté se nyní jezdí do Jugoslaviie učit a o drívě prašivém Titovi se dnes píše zase s obdivem. Dokonce se mluví o tom, že jugoslávský prezident navštíví ČSSR.

Obě země projednaly a podepsaly během posledních dvou let celou řadu smluv - o kulturní spolupráci, o výměně studentů a dělů, o hospodářské kooperaci, o společných stranických seminářích a pod. Nejnovější úmluva - totiž "O právní pomoci ve věcech trestních" - se však dotýká i nás, pouzrových uprchlíků.

Stávalo se totiž, že naši lidé, kteří se z pochopitelných důvodů neodvážili na návštěvu do Československa, jezdili do Jugoslaviie. Byli mezi nimi i prominentní exulanti, jako dr. O. Odložilík, dr. M. Ferjenčík, prof. J. Nehnevajsa a j. Byli si jisti, že pokud se Tito ubírá svou vlastní komunistickou cestou, že jim nehrozí ani zatčení, ani vydání čs. úřadům. Tato situace se nyní mění. Podle interpretace nové smlouvy, může být čs. úřadům vydán každý čs. občan, který se dopustil trestného činu, to znamená i ten, kdo utekl za hranice po únoru 1948. Nezáleží na tom, zda se dotýká mezitím stal státním občanem jiné země.

Publikační komise Československé společnosti pro vědy a umění (Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, Inc.) za vedení Dr. Miloslava Rechcigla ml. zaznamenala v těchto dnech úspěch.

Vědecká publikace Perspektivy v Geometrii and Relativity, zpracovaná jako pocta profesorovi Dr. Václavu Hlavatému, byla v těchto dnech odevzdána do tisku a vyjde v nejbližších měsících, nákladem Indiana University Press.

Na knize pracovalo společně na padesát univerzitních profesorů a vědců z celého světa. Vedoucím redaktorem byl profesor Banesh Hoffman - Queens College, N. Y. - J. N. Goldberg - Syracuse University - R. S. Mishry - University Allahabad - F. A. E. Pirani - University of London - a P. Udoshini - University de Pavia -.

Indiana University - Bloomington, Indiana - převzala krytí celého nákladu. Je to v Americe věc neobvyklá, neboť knihy zaslouhují cíl názvu "pocta" vždy vyžadují značné finanční podpory svého sponsora. Svědčí to o velkém vědeckém jménu profesora Hlavatého, prvního prezidenta Československé společnosti pro vědy a umění, která je sponsorem této publikace a zároveň o vážnosti, které se Společnost těší ve vědeckém světě i při krátké době svého trvání.

Československá bibliografie od roku 1918

Zpracování slovníků, encyklopedií, bibliografií a podobných děl vždy znamená mravčí práci, rozvrženou na léta. Dr. Rudolf Šturm, profesor slavistiky na Skidmore College v Syracuse N. Y. a generální tajemník Československé společnosti pro vědy a umění se ujal tohoto úkolu. Pracuje již delší dobu na velké práci s názvem Czechoslovak Bibliography since 1918, jež bude bez pochyby dílo v exilu jedinečné. Jeho vědecká váha bude nejen komplikací; může být základem každého dalšího badání v oboru české a slovenské literatury a pramenem informací pro naše graduované studenty v tomto vědním úseku.

V listopadu m. r. Dr. Šturm přenesl dvě přednášky ze svého oboru na universitě v Bridgeportu - Conn.

Zcela mimořádným uznáním vědeckých schopností profesora Šturma bylo jeho nedávné jmenování poradcem kongresové knihovny ve Washingtonu v oddělení slovanském a středo-evropském.

SPOLEČNOST PRO VĚDY A UMĚNÍ

Společnost pro vědy a umění oznamuje, že dne 1. března otevřela v New Yorku kancelář. Telefonní číslo je - Area Code 212 - 688-2420. Adresa zní takto:

Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America, 381 Park Avenue South, Room 914 New York N. Y. 10016.

SVU vydává dva časopisy: čtvrtletník "Proměny" a měsíčník "Zprávy SVU". Od svého vzniku v roce 1958 vydala také větší počet knih a brožur, a to česky a slovensky i anglicky. Nejnověji jsme vydali román Egona Hostovského "Tři noci" a sborník přednášek I. sjezdu SVU "The Czechoslovak Contribution to World Culture".

SVU je nepolitická kulturní organizace, sdružující na 800 českých a slovenských vědců, umělců, novinářů a jiných kulturních pracovníků, působících ve všech dílech světa. Za členy se přihlásila také řada osob, které nejsou čs. původu a jež do SVU přivedl jen zájem o naši kulturu. Předsedou je René Wellesz z university Yale. Generálním tajemníkem je Rudolf Šturm ze Skidmore College.

HLAS AMERICKÉHO TISKU

Z článku: "Your Policy, Mr. President? (John Andrews, Tomorrow's American).

Jaký cíl má Amerika ve světě? Někteří lidé jsou toho názoru, že americkým cílem má být - blahobyt, klid a sobectví. Z tohoto důvodu propagují politiku zbabělosti. Podle nich bychom měli podkuřovat každému chvostounovi, který se na nás rozekřikne, coudnout všude tam, kde situace je komplikovaná a zatratit naše přátele - jen abychom ten náš klid trochu prodloužili.

Jsem přesvědčen, že mnozí z těch, kteří takovou politiku propagují, jsou upřímní, inteligentní lidé, kteří mají skutečný strach z nukleární války. Jejich myšlení je však předpotopní. Jak mohou zapomenout tragedii z let třicátých, kdy appeasement Hitlera a Mussoliniho neodvratně vedl ke druhé světové válce. Jak mohou zapomenout na to, že západní demokracie, které zaprodaly Habeš, Čínu, Rakousko a Československo diktátorům, zaplatily krví za svou bezcitnost a krátkozrakost.

Tito lidé, kteří propagují, aby se USA od ostatního světa isolovaly, jsou dnes prominentní v senátu, State Departmentu a ve washingtonském sboru žurnalistů. Tím, že tuto linii propagují hlasitěji, přitahují více pozornosti než ti, kteří dosud věří, že Spojené státy musí zůstat věrny svým přátelům a spojencům a že nesmí uzavírat smlouvy na jejich úkor. Tento princip, který v minulosti nebyl vždy dodržován, je dobrým podkladem proti mnichovské mentalitě a může být dobrým podkladem pro efektivní zahraniční politiku.

STAN LAUREL MRTEV

Zemřel Stan Laurel - ten hubený, stydlivý komik se zvykem poddrbávat si nataženými prsty vrcholek kšice, který spolu s Oliverem Hardym natočil na dvě stě filmových veselohr. Hardy zemřel již v roce 1957. Laurel, který by se letos byl dožil 75ti let, žil na odpočinku a v ústraní již od roku 1955, kdy ho postihl záchvat cukrovky.

Stan Laurel se původně jmenoval Arthur Stanley Jefferson a narodil se v roce 1890 v městečku Ulverston v Anglii. Celá jeho rodina byla od divadla - a Stan se vydal po této dráze rovněž. Do Ameriky přijel, když mu bylo dvacet let, s anglickou divadelní společností, ke které patřil také celkem neznámý herec jménem Charlie Chaplin. Laurel vystupoval na prknech - většinou jako komik - kde mohl, až se dostal do Hollywoodu. Tam shledal, že je těžší získat práci jako herec, než jako scenárista a režisér. Jednou v roce 1926 režíroval film, ve kterém vystupoval Oliver Hardy. Hardyho stihla nehoda - popálil se - a bylo třeba najít náhradníka. Stal se jím Laurel, osvědčil se a když se Hardy uzdravil, začali vystupovat spolu ve veselohrách, pro něž Laurel psal scénaria.

Laurel a Hardy se skvěle doplňovali. Od většiny jiných dvojic komiků se lišili mimo jiné dvěma okolnostmi: Za prvé se jim podařilo překonat bariery mezi nímým a zvukovým filmem. A za druhé byli studii nejenom na plátně a ve studiu, ale i v soukromém životě. Ale záliby měli rozličné. U Hardyho to byli koně a golf. A Laurel jednomu reportérovi řekl: "Všechny moje libůstky znáte: se všemi jsem se oženil". Laurel se oženil osmkrát se čtyřmi ženami a pátá se domáhala soudního procesu, aby byla také uznána za Laurelovou manželku v určité době. Poslední z jeho žen jménem Ida dosud žije v městě Santa Monica v Kalifornii, kde také Laurel minulé úterý podlehl srdečnímu záchvatu.

YAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT A NOTÁŘ

347 BAY STREET

Suite 210

Toronto 1

Tels.: EMpire 8-5536 - 927-1196

Josef Čermák:

MASARYK A CHURCHILL

Před několika týdny byl pochován na blandonském hřbitově Winston Spencer Churchill. Mnozí z nás, sledující jeho pohřeb na televizi, si připomněli velkolepé Shohem, které národ dal muži, je hož narozenin dnes vzpomínáme.

Ačkoliv do roku 2.000 chybí ještě 35 let, Winston Churchill byl podle soudu mnohých největším mužem dvacátého století. Také Masaryk byl považován za největšího muže své doby. Anglický dramatik George Bernard Shaw označil Masaryka za nejlepšího kandidáta na presidentský stolec spojené Evropy. V třicátých letech byla ve čtvrtletníku torontské university uveřejněna studie výz namného historika, v němž Masaryk byl srovnáván s Periklem, snad největším státníkem antiky. Edward R. Murrow, skvělý americký žurnalista, před několika roky řekl, že ze všech mužů, s nimiž se kdy setkal, Masaryk na něho učinil nehlubší dojem. Dokonce i Lothar Foltinek, redaktor sudetoněmeckého listu napsal v nekrologu o Churchillovi - jak uvádí "Čechoslovák" - „že svět zná tři muže, kterým patří název "velcí stařešinové", a to Bismark, Masaryk a Churchill. A konečně i sám Churchill ve svých pamětech mluví o velkém Masarykovi a v jedné z řečí v anglickém parlamentu Masaryka nazval velkým snášenlivým humanistou.

Dávat známky velikosti je ošidné zaměstnání. Naše míry jsou velmi nepřesné a naše soudy nutně subjektivní. Je skoro nemožné mluvit o velikosti člověka v duchovním smyslu, poněvadž pohledy jsou pro nás uzavřeny knihou, nutky, myšlenky a city druhých. Snad toto měl na mysli slavný životopisec velkých lidí Emil Ludwig, který řekl, že největší lidé jsou ti, o nichž nikdo nic neví.

Snaží se soudit člověka podle jeho schopnosti a jeho díla. Churchill nebyl ani myslitelem ani sociálním reformátorem. Jsou rovněž opodstatněné pochybnosti o jeho administrativních schopnostech. Sám skoro souhlasil, že patřil mezi nejhorší ministry finanční britských dějin. Přes to, že dostal Nobelovu cenu za literaturu, jeho sloh se možná za padesát let bude zdát přepjatým a bombastickým. Nikdo však, kdo slyšel jeho projevy v osudových dnech války, se neodvážil upřít tomuto muži, že patřil mezi největší řečníky všech dob. Pamatujete se na pád Francie a na Churchillovu řeč k Francouzům? - "Tož do brou noc. Posilněte se spánkem pro nastávající ráno, nebo ono ráno přijde. A bude jasné světlo na statečně a věrně, na laskavě, na všechny, kdož trpí pro naši věc. A bude svítit slavně na hroby hrdinů." Či jeho řeč, v níž nesliboval nic, než krev, drinu, slzy a pot? Či na jeho řeč, v níž definoval cíl své vlády: "vésti válku na moři, na zemi a ve vzduchu proti hrůzné tyranii, již není rovně v temném, politováníhodném katalogu lidského zločinu. Náš cíl? Mohu odpovědět jedním slovem: vítězství, ať jakkoliv dlouhá a tvrdá je cesta..."

Sotva kdo se odváží pochybovat, že Churchill byl vůdcem lidí prvotně velikosti a mužem mnoha talentů. I když snad ne univerzálním geniem typu Da Vinciho, nesporně zjevem ojedinělým.

A Masaryk? Masaryk nebyl velký řečník. Nebyl ani velký spisovatel. Jako filosof, v životě technickým slova smyslu, není počítán mezi největší. Jako sociolog a sociální reformátor má pravděpodobně málo rovných. V koncepci spravedlivého státu a světa mu patří místo nejprřednější. Vzděláním a hloubkou pochopení lidského údělu na této zemi se tyčí vysoko nad politiky kterékoli doby.

Na první pohled je si těžko představit dva odlišnější muže než jakými byli Churchill a Masaryk. Churchill, potomek slavného šlechtického rodu, intuitivní genius se zvláštní kombinací kumštýřského a bukanýřského temperamentu, vůdce bohatého a mocného imperia, rozený politik a

muž činu. Masaryk, syn panského kočihu, zjevem a chováním slechtic rodem i ducha slechtic, přemýšlivý a plachý, víc doma v březové besídce s otevřenou knížkou, než na politickém kolbišti, politik z pocitu povinnosti spíš než z potěšení, syn malého národa sice slavného, ale dávné minulosti. A přece alespoň ve dvou rysech jsou si podobní: oba začali vreholné dílo svých životů v době, kdy obyčejní smrtelníci jsou již mrtví, nebo jsou na odpočinku. Masarykovi bylo 64 let, když vypukla první světová válka. Churchill byl o dva roky starší, když se stal poprvé ministerským předsedou ve čtyřicátém roce. Daleko důležitější je jiná jejich společná vlastnost - statečnost. Churchillova fyzická odvahy je legendární. Známa je i jeho kritika vlastní strany, když její politika byla v rozporu s jeho přesvědčením. I Masaryk byl fyzicky statečný, i když méně nápadným způsobem než Churchill, jak o tom svědčí hotelová epizoda při jeho návštěvě v Rusku koncem první světové války. O jeho statečnosti politické svědčí snad nejlépe jeho postoj v Hilsnerově aféře, ve které se postavil proti předsudkům velké části národa a byl napadán nejen na schůzích, ale i svými studenty. A je to tato statečnost, statečnost stát za svým přesvědčením bez ohledu na následky, jež byla v dějinách nejmarkantnější vlastností velkých lidí - od Sokrata ke Galileovi, od Husa k Lutherovi, od Gandiho k Miladě Horákové, či k Josefu Beranovi.

To ovšem neznamená, že Masaryk a Churchill byli zpřízněni ve svém vidění života a světa. Churchillovo pojetí bylo v podstatě statické a konservativní, až skoro viktoriánské. Jeho svět byl světem z rytířských čtostí monarchistické pompy a britského imperia, nad nímž slunce nezapadá.

Churchill miloval boj a válka byla pro něho přirozeným elementem.

Masaryk se díval na svět pod zorným úhlem věčnosti. Mravnost byla pro něho prubířským kamenem veškeré činnosti, i činnosti politické. Jeho politický program byl pochopení a láska. Ačkoliv se nevyhýbal boji, byl-li mu nucen, jeho filosofie byla lapidárně vyjádřena slovy: Ježíš - ne César!

Byla-li Churchillova koncepce zaměřena převážně na britskou říši a politickou současnost, Masaryk viděl svoji zem a stát, na jehož vytvoření měl tak velikou zásluhu, jako součást všelidského společenství, naše úsilí jako spolupráci na tvůrčím díle božím a dnešek jako nepatrný zlomek věčnosti.

Zdá se mi, že Masarykovo vidění světa bylo hlubší a nadčasovější, než Churchillovo. Národ, který dal život takovému muži, je národ nesmrtelný.

(Předneseno při vzpomínce na 115tý výročí narozenin TGM uspořádané odbočkou ČSNS v Hamiltoně dne 6. března 1965.)

JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět provádí veškerý Plumbing Heating, opravy a nové práce, pod firmou QUALITY PLUMBING & HEATING COMPANY

Volejte LE 3-8396

L. LUNSKÝ, OPTIK

Prohlídky očí
Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

ZE SVĚTA

Za výměnu známek s filatelistou ve svobodném světě byl ve východním Německu jeden filatelista okresním soudem odsouzen k velké peněžitě pokutě a jeho sbírka známek byla zkonfiskována. Nejvyšší soud však nebyl s tímto rozsudkem spokojen a jmenovaného dodatečně odsoudil k dvěma letům vězení.

Podle zprávy uveřejněné v l'illustre, bylo v Československu nalezeno ložisko diamantů.

V Bulharsku se odměňuje ateismus. Za každé dítě, které není pokřtěné v kostele, rodiče dostanou protihodnotu 15ti dolarů; za snatek, který nebyl uzavřen v kostele, novomanželé obdrží protihodnotu cca 38mi dolarů; za pohřeb každého, kdo k smrtelnému lůžku nepovolal kněze, je pozůstalým vyplacena odměna ve výši 20ti dolarů.

V Sovětském svazu byl nedávno na listinu zakázaných knih, čtenářů a novin, přičažen americký cestopisný časopis "Arizona Highway", jelikož jeho účelem je "propagováním amerického způsobu života šířit nepřátelskou propagandu mezi sovětským lidem". Časopis Arizona Highway má asi 400.000 odběratelů ve 72 zemích.

Organisace People - to People, která byla založena prezidentem Eisenhowerem, zprostředkuje korespondenci mezi americkými občany a občany jiných států. V roce 1946 bylo tímto způsobem spojeno 54.556 jedinců v USA a v cizině. Poslední léta pronikla tato výměna dopisů i za železnou oponu a loňského roku bylo do této akce zapojeno: 107 sob v Československu, 66 v Maďarsku, 223 v Polsku a 42 dokonce i v Sovětském svazu.

HOCHHUTH ODPOVEDÁ "NÁŠMU ZOLOVI"

Spomenuli sme pred časom vynikajúceho čs. propagandistu Ladislava Mňáčka, ktorý pravda, teraz v rámci destalinizácie robí propagandu viac pre seba, ako pre režim. Mňáčko vzplanul spravodlivým hněvom, keď jeho knihu Oneskorené reportáže vydali bez dovolenia v západnom Německu. Sadol si a napísal list švajčiarskému dramatikovi Hochhuthovi v nádeji, že sa mu podarí stát sa hlavným protagonistom v medzinárodnom dialógu Východ - Západ.

Západ, Hochhuth, mu síce odpovedal, ale v jeho liste boli argumenty, ktoré sa nedali len tak ľahko uverejniť v komunistickej tlači. Ale príležitosť bola veľmi lákavá a prefikovanému Mňáčkovi sa predsa len podarilo nejakú prehovoriť režimových cenzorov. A tak sa v čs. tlači - Kultúrny život č. 1. - po prvý raz zjavili niektoré vety, ktoré stoja za odcitovanie. Hochhuth správne poukazuje vo svojej tak trochu naivnej a mnohomravnej odpovedi na nezúčiteľnosť komunistickej straníckej disciplíny s nekonformizmom skutočného spisovateľa. Vybíjaný Mňáčko na to pohotovo odpovedal, že "nie je spisovateľ, ale propagandista". A potom Hochhuth pokračuje pasážou, nad ktorou cenzor iste stázu rozmyšľal, kým ju dovolil vytločiť:

"Ani mi teda nenapadne, že by ste mali azda skúmať také fakty ako návštevu ruského diplomata Valeriana Alexandroviča Zorina 19. februára 1948 v Prahe, pád ministra spravodlivosti Dřtiny z okna 27. februára a ministra zahraničných vecí Jana Masaryka 10. marca, alebo popravu generála Piku 21. júna 1949, keď jeho exelencia Zorin bol opäť náhodou v Prahe. Ani ja by som to nebol robil, keby som žil v Prahe. Tu však nejde o otázku odvahy, ide len o to, ako aleko siahla sloboda, ktorú si dovoľ autor sám pri veľbe témy, ak je členom strany; či jeho záujmy v ľudskej, historickej, ba dokonca dokonca ve farmálnej a jazykovej oblasti nie sú obmedzené cieľmi sledovanými touto stranou, a nedodávajú im istý odtieň, ba či v tom nie je dokonca akási donucovanie, ktoré je, myslím, iste dobrovoľné, keďže ste do strany vstúpili dobrovoľne". FEC

ZEMŘEL ČLOVĚK ...

Tržní a sociální diskriminace nekonečí v Československu ani po smrti. O každém nebožtíkovi se píše hned po pohřbu kadrové posudky. Tato otráslující skutečnost vychází na jevo z článku Zemřelých novin z 23 ledna:

"Zemřel člověk a nyní je třeba zařadit pozůstalost, vyměřit vdově důchod. Soudruhu, vyplí nám přiložený tiskopis jako nejbližší je ho nadřazený. A tak si čtu, o čem to mám vlastně psát - pokyn je dle předtíštěn: o nebožtíkových dobrých i špatných vlastnostech, o jeho vztahu k režimu, o jeho vlnách i nevinách. Domníval jsem se, že život člověka skončil před několika týdny. A najednou tu mám předtíštěný aršík s pokyny.

Všechno se ve mně vzbouřilo, zvednu telefon a volám: Proč? Proč to všechno? Jaký to má ještě smysl? A dostane se mi uklidňující odpovědi: Ale soudruhu, to je jen taková formalita... Já měl za to, že kolem nás není v širokém okruhu jediného člověka, který by potřeboval po smrti písemné vyjádření v rozsahu deseti vět na téma jaký byl a proč tu vůbec byl ten drahý zesnulý.

Nene, neuklidnil jsem se a dokonce hlasitě protestuji proti tomu, aby se vyplňovaly jakékoli jen formality s honosnými předtíškami a frázovitými pokyny jak se na skončený život člověka ještě je dnou naposled pořádně podívat".

Šílený svět, který věděl proč tak dlouho zakazuje Franze Kafku a jeho monstrozní karikatury byrokratismu. Báť se právem, že by se v nich poznal. I když ani Kafku nenapadla povídka o kadrové komisi KSC, která zasedá v márnici. - FEC.

Z HAMILTONU

ČSNS odbočka v Hamiltoně vzpomněla 115. narozenin TGM v sobotu večer dne 6. března 1965. Krásné přednesené básně dětmi Nuskovými a procítěně zazpívaná "Modlilba" a "Kdo za pravdu hoří" brí Račinského a Springla, doprovázených sl. Springlovou tvořily uměleckou část programu. Kulturní referentka s. Jelínková velmi vhodnými úvodem a obsáhlými poznámkami udržovala plynulost slavnosti. Vrcholem bylo ocenění a porovnání dvou největších mužů tohoto století, Winstona Churchilla a T. G. Masaryka v řeči pronesené br. dr. Josefem Čermákem z Toronta.

DÁMSKÝ ODBOR PŘIPRAVUJE "HYDRO SHOW"

Velký sál Masarykova Domu bude svědkem velkého ruchu ve čtvrtek večer, 25. března 1965. V osm hodin zde začne "HYDRO SHOWTIME", který připravuje pro naši veřejnost Dámský Odbor ČSNS Toronta se spoluprácí torontského Hydro. Toto bude velmi zajímavý večer nejen pro ženy, ale i pro muže, jelikož zde budou prováděny ukázky nejnovějších systémů v elektrickém topení, elektrickém zahřívání vody a v umělého osvětlení, vše co může pána domu jistě zaujmout. Ženy budou určitě nejvíce zajímat předvádění nejmmodernějších sporáků, ledniček, automatických praček a sušáků. Nikdo si ale nenechá ujít hlavní bod večera - ŠKOLU VAŘENÍ. Jídla budou připravena přímo před námi a recepty to budou francouzské, takže i ta nejkvalitnější kuchařka se zde něčemu přiučí.

Pan Desmond Tilson, velmi známá osobnost po celém Ontariu, povede program - bude Master of Ceremonies. S ním bude rovněž spolupracovat slečna Eli-

Z Toronta

Seminář o dramatickém školení dětí měla Child Drama Association v č. 146 Crescent Rd., Stables Theatre, v neděli 14. března od 1.30 hod. odp. Seminář řídila pani Anna Palo-Heino a vystoupila skupina dětí.

Hudební veselohra "Half A Six pence" se dává na scéně divadla O'Keefe od 30 března do 17. dubna.

Měsíčník min. občanství a imigrace "Citizen" přinesl ve svém únorovém čísle zajímavý článek nazvaný "Třetí skupina se zabývá problémem dvou jazyků a dvou kultur". Shrnuje názory Kanadčanů, kteří nejsou anglo-saského nebo francouzského původu. Obsahuje mimo jiné také citáty z projevu poslance P. Yuzk-a - ukrajinského původu - před federálním parlamentem, ukázky z několika etnických listů a výroky některých jednotlivců.

Novým vedoucím plánování a výzkumu Výboru pro sociální práci v Torontě se od 1. března stal dr. W. Head, který byl m. j. vyslán Spojenými národy do Polska po druhé světové válce, aby tam řídil různé pomocné akce týkající se mládeže.

Podle posledních zpráv je nyní v uprchlickém táboře Traiskirche n v Rakousku na 80 československých uprchlíků. Několikaměsíční pobyt v táboře mnohé značně deprimuje. Můžeme něco udělat pro ty z nich, kteří byli kanadskými orgány ve Vídni provedeni a přihlásili se k emigraci do Kanady?

3 POLSKÉ FILMY V TORONTĚ

POSLEDNÍ
DNY VARŠAVY
MAJDÁNEK
IRENA DO DOMU

s Lidi Wysockou a A. Dymsem.

POUZE 4 DNY
OD ČTVRTKA DO NEDĚLE
18 až 21 Března
Sobota a neděle od 2. hodin odpo.
do 11. hodin večer. /

TEATER ACADEMY

BLOOR A LANSLOWNE

Stejně představení v Montrealu,
V SOBOTU a v NEDĚLI
3. a 4. DUBNA
Začátek představení bude
oznámen v polském rozhlasu

zabeth Wilson, která se postará o praktickou stránku večera - bude nám vše demonstrovat a vysvětlovat. Je to příjemná, mladá dáma, vystudovaná Home Economist. Oba zaměstnání ontárijským podnikem - Hydro.

Po ukončení programu, který potrvá asi dvě hodiny, budeme mít příležitost vyhrát - Door Prizes - mezi nimiž budou všech na připravená jídla a též několik krásných, elektrických přikrývek, darovaných torontským Hydro.

Zveme všechny krajany a všechny kanadské známe! Vstupné bude pouze 50¢ a vaše vstupenka vám může též vyhrát cenu! Zakoupiti si ji můžete v všech členech Dámského odboru ČSNS, nebo přímo u sestry A. Žouzelkové, telefon Le. 3-3181.

Uvádíme zde, pro zajímavost, naše další programy do léta: V dubnu nám povi o svých zkušenostech mladí uprchlíci, kteří teprve nyní opustili Československo. V květnu vyslechneme přednášku dětské lékařky, dr. A. Rebhahn. V červnu budeme pořádat pietní vzpomínku na Dr. Miladu Horákovou, při kteréž příležitosti připravíme pásmo s účinkujícími dětmi a mládeží.

Erica Vieznerová

Připravujete se na cestu kamkoliv, nebo plánujete pozvat své drahé z Československa?

LETADLEM MIAMI pouze \$154.00

" MEXICO " \$199.00

Zavolejte neb navštivte Mrs. L. VESELY

VESELY & GREBEN
TRAVEL AGENCY

360 Bathurst St.
Toronto 2B
Tel. EM. 3-4366

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue

Toronto 4

Tel. 537-2631

AUTO - POŽAR - BONDY
Dopravní a všeobecné pojištění
Výhodnější a levnější podmínky
Auto - financování

VÝNOSNÉ ULOŽENÍ
PENĚŽNÍCH ÚSPOR
DOMY obytné a obchodní
TOVARNÍ OBJEKTY pronajaté

S. REDINA
Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4.
LE 6-7898

POMNÍK Z RUDEHO MRAMORU

Výročí únorové tragedie je všem dogmatikům dodnes jednou z mála zbývajících příležitostí vy-pochodovat na veřejnost pod přaporem barvy zasklé krve. "V Ostravě se připravují odhalit v den výročí vítězného února pomník Klementu Gottwaldovi", ohlášila Praha 20. února, kdy zároveň oznámila na středu pochod lidových milic v Praze. Navrhujeme rudý mramor, který bude symbolický hned v několika směrech.

Bratislava také povinně nasadí 24. února na presidenta dr. Beneše. Anonymní komentátor mu vytkl, že únorové "lidové masy" nazval lůzou a sarkasticky dodal, že tento "elegantní prezident" musel ustoupit této lůze. "To byly dny, kdy se formovaly šiky socialismu", prohlásila Bratislava.

A pokračovala: "Lůza nebyla tak elegantní jako osoba, která se domnívala, že ji bude moci svést a dostat ji tam, kde ji chtěla mít, do pokorné poslušnosti, do celoživotní špatné placené nádeničiny, bez nejmenší vyhlídky do budoucnosti, bez nejmenší naděje".

Bratislava zřejmě chce, aby chom v této "osobě" viděli presidenta Beneše. Ale "pokornou poslušnost, celoživotní špatné placenou nádeničinu bez nejmenší vyhlídky a bez nejmenší naděje" přece v Československu nezavedl president Beneš, ale jeho nástupci. Ani režim se přece již dnes neodvází tvrdit, že po únoru 1948 u nás nastala svoboda a blahobyt!

V Praze o tom blahobytu koluje další, snad již milionty vtíp: V rámci nového hospodářského modelu se režim rozhodl zhodnotit československou korunu. Vyvtají do ní čtyři dírky a budou ji prodávat jako knoflík za korunu padesát! - FEC.

VESKERÁ OPRAVY

chesterfieldů a čalouněného

nábytku provede Vám

PAVEL ČERNÝ

ROZPOČTY ZDARMA

Volejte po 5 hod. večer

537-5592

A VAŠE PŘEDPLATNÉ
DOSUD NEDOŠLO

Jarní "special"

od 291.- dolarů

(Loď tam a zpět)

AIR & OCEAN

TRAVEL CENTRE LTD.

1 ADELAIDE ST. E.,

(roh Yonge St.)

TORONTO

EM 3-8888 (4 linky)

KAREL BUZEK,

Notář.

NOVÉ OTEVŘEN

KRAJANSKÝ OBCHOD

AUGUSTA MEAT

AND FOOD MARKET

444 QUEEN STREET W.

TORONTO

TELEFON: 364-7565

Výsek všeho druhu masa první jakosti. Starokrajová výroba pražských uzenin. Moravské uzené. Slovenské a moravské klobásky. Výborné domácí jatérničky. Naše specialita: pražské párky a taliány.

ZBOŽÍ DOVEZEME VAM

DO DOMU ZDARMA

Joe Vlasák, jun. vedoucí.